

İNSAN HAKLARINI VE ANA HÜRRİYETLERİ KORUMAYA DAİR SÖZLEŞME

Avrupa Konseyi üyesi olan Âkîd Hükümetler.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 10 Aralık 1948 de ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesini;

Bu beyannamenin metninde mezkûr hakların her yerde ve fiilen tanınmasını ve tatbik edilmesini sağlamaya matuf bulunduğunu;

Avrupa Konseyinin gayesinin; üyeleri arasında daha sıkı bir birlik kurmak olduğunu ve İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri korunma ve gelişmesinin bu gayeye ulaşmak yollarından birini teşkil ettiğini, dikkat nazarına alarak;

Dünyada barış ve adaletin asıl temelini teşkil eden ve idamesi her şeyin fevkinde olarak, bir taraftan, hakikaten demokratik bir siyasi rejim ve diğer taraftan, insan haklarına müştereken hürmet ve bu konuda ortak bir anlayış esaslarına istinadeden bu ana hürriyetlere derin bağlılıklarını teyidederek;

Aynı telakkiyi taşıyan ve ideal ve siyasi ananeler, hürriyete saygı ve hukukun üstünlüğü hususlarında müşterek bir mirasa sahip bulunan Avrupa devletleri hükümetleri sıfatiyle, Evrensel Beynamede yazılı bazı hakların müştereken sağlanmasını temine yarayacak ilk tedbirleri almayı kararlaştırarak;

aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde - 1

Yüksek Âkîd Taraflar kendi kaza haklarına tabi her ferde işbu Sözleşmenin birinci faslında tarif edilen hak ve hürriyetleri tanırlar.

BÖLÜM - I

Madde - 2

1. Her ferdin yaşama hakkı kanunun himayesi altındadır. Kanunun ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infazı dışında, hiç kimse kasten öldürülemez.

2. Öldürme, aşağıda derpiş edilen zaruret halleri dışında, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış telakki olunmaz:

- Her ferdin gayrimeşru cebir ve şiddete karşı korunmasını sağlamak için,
- Kanun hükümleri dahilinde bir tevkifin yerine getirmek veya kanuna uygun olarak mevkuf bulunan bir şahsın kaçmasını önlemek için,
- Ayaktanma veya isyanı kanuna uygun olarak bastırmak için.

Madde - 3

Hiç kimse işkenceye, gayriinsani yahut haysiyet kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamaz.

Madde - 4

1. Hiç kimse köle ve kul halinde tutulamaz,

2. Hiç kimse zorla çalıştırılmaz veya mecburi çalışmaya tabi tutulamaz,

3. Aşağıdaki haller bu maddede kasdolunan "zorla çalıştırma veya mecburi çalışmadan" sayılmazlar:

a) İşbu Sözleşmenin 5. maddesinde derpiş edilen şartlar altında mevkuf tutulan bir kimseden mevkufiyeti veya şartla salıverilmesi süresince yapması mütat olarak istenilecek çalışma;

b) Askeri maliyette her hizmet yahut inançları gereğince askerlik vazifesini yapmaktan kaçınan kimselerin durumunu meşru telakki eden memleketlerde, bu inanca sahip kimselere mecburi askerlik yerine gördürülecek başka bir hizmet;

c) Topluluğun hayat veya refahını tehdit eden buhran ve afet hallerinde talep olunan her hizmet;

d) Normal medeni mükellefiyetler şümülüne giren her türlü çalışma veya hizmet.

Madde - 5

Her ferdin hürriyete ve güvenliğe hakkı vardır. Aşağıda mezkûr haller ve kanuni usuller dışında hiç kimse hürriyetinden mahrum edilemez:

- Salahiyetli bir mahkeme tarafından mahkumiyeti üzerine usulü dairesinde hapsedilmesi,

b) Bir mahkeme tarafından kanuna uygun olarak verilen bir karara riayetsizlikten dolayı yahut kanunun koyduğu bir mükellefiyetin yerine getirilmesini sağlamak üzere yakalanması veya tevkifin,

c) Bir suç işlediği şüphesi altında olan yahut suç işlemesine veya suçu işledikten sonra kaçmasına mani olmak zarureti inancını doğuran makul sebeplerin mevcudiyeti dolayısıyla, yetkili adli makam öne çıkarılmak üzere yakalanması ve hapsi,

d) Bir küçüğün nezaret altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması için verilmiş usulüne uygun bir tevkif kararı bulunması,

e) Bulaşıcı bir hastalık yayabilecek bir kimsenin, bir akıl hastası, bir alkoliğin, uyuşturucu maddelere müptela bir kimsenin yahut bir serserinin kanuna uygun mevkufiyeti,

f) Bir kimsenin memlekete usulüne uygun olmayarak girmekten men'i, veya hakkında bir sınır dışı kılma veya geri verme muamelesine tevessül olunması sebebiyle yakalanmasına veya tevkifine karar verilmesi,

2. Tevkif olunan her ferde, tevkifini icabettiren sebepler ve kendisine karşı vakı bütün isnatlar en kısa bir zamanda ve anladığı bir dille bildirilir.

3. İşbu maddenin I/c fıkrasında derpiş edilen şartlara göre yakalanan veya tevkif edilen herkesin, hemen bir hakim veya adli görevi yapmaya kanunen memnun kılınmış diğer bir memur huzurunda çıkarılması lazım ve makul bir süre içinde muhakeme edilmeye yahut adli takibat sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverme ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata başvurabilir.

4. Yakalanması veya tevkif sebebiyle hürriyetinden mahrum bırakılan her şahıs hürriyeti tahdidin kanuna uygunluğu hakkında kısa bir zamanda karar vermesi ve keyfiyet kanuna aykırı görüldüğü takdirde tahliyesini emretmesi için bir mahkemeye itiraz etmek hakkını haizdir.

5. İşbu maddenin hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tevkif muamelesinin mağduru olan her şahsın tazminat istemeye hakkı vardır.

Madde - 6

1. Her şahıs gerek medeni hak ve vecibeleriyle ilgili nizalar gerek cezai sahada kendisine karşı serdedilen bir isnadın esası hakkında karar verecek olan, kanuni, müstakil ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde hakkaniyete uygun ve aleni surette dinlenmesini istemek hakkını haizdir.

Hüküm aleni olarak verilir, şu kadar ki demokratik bir toplulukta amme intizamının veya milli güvenliğin veya ahlakın yararına veya küçüğün menfaati veya davaya taraf olanların korunması veya adaletin selametine zarar verebileceği bazı hususi hallerde, mahkemece zaruri görülecek ölçüde, aleniyet davasının devamınca tamamen veya kısmen Basın mensupları ve halk hakkında tahdidedilebilir.

2. Bir suç ile itham edilen her şahıs suçluluğu kanunen sabit oluncaya kadar masum sayılır.

3. Her sanık ezcümle:

a) Şahsına tevcih edilen isnadın mahiyet ve sebebinden en kısa bir zamanda, anladığı bir dille ve etraflı surette haberdar edilmek,

b) Müdafaasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara malik olmak,

c) Kendi kendini müdafaa etmek veya kendi seçeceği bir müdafii veya eğer bir müdafii tayin için mali imkanlardan mahrum bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkeme tarafından tayin edilecek bir avukatın meccani yardımından istifade etmek,

d) İddia şahitlerini sorguya çekmek, veya çektirmek, müdafaah şahitlerinin de iddia şahitleriyle aynı şartlar altında davet edilmesini ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek,

e) Duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşamadığı takdirde bir tercümanın yardımından meccanen faydalanmak,

haklarına sahiptir.

Madde - 7

1. Hiç kimse işlendiği zaman milli veya milletlerarası hukuka göre bir suç teşkil etmeyen bir fiil veya ihmalden dolayı mahkum edilemez. Keza hiç kimse suç işlendiği zaman tertibi gereken cezadan daha ağır bir cezaya da çarptırılmaz.

2. İşbu madde, işlendiği zaman medeni milletler tarafından tanınan umumi hukuk prensiplerine göre suç sayılan bir fiill veya ihmalden suçlu bir şahsın yargılanmasına veya cezalandırılmasına mani değildir.

Madde - 8

1. Her şahıs hususi ve ailevi hayatına meskenine ve muhaberatına hürmet edilmesi hakkına maliktir.
2. Bu hakların kullanılmasına resmi bir makamın müdahalesi demokratik bir cemiyette ancak milli güvenlik, amme emniyeti, memleketin iktisadi refahı; nizamın muhafazası; suçların önlenmesi, sağlığın veya ahlakın ve başkasının hak ve hürriyetlerinin korunması için zaruri bulunduğu derecede ve kanunla derpiş edilmesi şartıyla vukubulabilir.

Madde - 9

1. Her şahıs düşünme, vicdan ve din hürriyetine sahiptir. Bu hak din veya kanaat değiştirme, hürriyetini ve alenen veya hususi tarzda ibadet ve ayin veya öğretimini yapmak suretiyle tek başına veya toplu olarak dinini veya kanaatini ihzar eylemek hürriyetini tazammun eder.
2. Din veya kanaatleri ihzar etmek hürriyeti demokratik bir cemiyette ancak amme güvenliğinin, amme nizamının, genel sağlığın veya umumi ahlakın, yahut başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması için zaruri olan tedbirlerle ve kanunla tahdit edilebilir.

Madde -10

1. Her fert ifade ve izhar hakkına maliktir. Bu hak içtihat hürriyetini ve resmi makamların müdahalesi ve memleket sınırları mevzu bahis olmaksızın haber veya fikir almak veya vermek serbestisini ihtiva eder. Bu madde, devletlerin radyo, sinema veya televizyon işletmelerini bir müsaade rejimine tabi kılmalarına mani değildir.
2. Kullanılması vazife ve mesuliyeti tazammun eden bu hürriyetler; demokratik bir toplulukta, zaruri tedbirler mahiyetinde olarak, milli güvenliğinin, toprak bütünlüğünün veya amme emniyetinin, nizamı muhafazanın, suçun önlenmesinin, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret veya haklarının korunması, gizli haberlerin ifşasına mani olunması veya adalet kuvvetinin üstünlüğünün ve tarafsızlığının sağlanması için ancak ve kanunla, muayyen merasime, şartlara, tahditlere veya müeyyidelere tabi tutulabilir.

Madde - 11

1. Her şahıs asayiş ihlal etmiyen toplantılara katılmak, ve başkalarıyla birlikte sendikalar tesis etmek ve kendi menfaatlerini korumak üzere sendikalara girmek hakkı dahil olmak üzere dernek kurmak hakkını haizdir.
2. Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplulukta, zaruri tedbirler mahiyetinde olarak milli güvenliğinin, amme emniyetinin, nizamı muhafazanın, suçun önlenmesinin, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması için ve ancak kanunla tahdide tabi tutulabilir.

Bu madde, bu hakların kullanılmasında idare, silahlı kuvvetler veya zabıta mensuplarının muhik tahditler koymasına mani değildir.

Madde - 12

Evlenme çağına gelen erkek ve kadın, bir hakkın istimalini tanzim eden milli kanunlar dairesinde, evlenmek ve bir aile kurmak hakkına maliktir.

Madde - 13

İşbu Sözleşmede tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen her şahıs ihlal fiili resmi, vazifelerin ifası eden kimseler tarafından bu vazifelerin ifası sırasında yapılmış da olsa, milli bir makama fiilen müracaat hakkına sahiptir.

Madde - 14

İşbu Sözleşmede tanınan hak ve hürriyetlerden istifade keyfiyeti bilhassa cins, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, milli veya sosyal menşe, milli bir azınlığa mensupluk servet, doğum veya her hangi diğer bir durum üzerine müesses hiçbir tefrike tabi olmaksızın sağlanmalıdır.

Madde - 15

1. Harb veya milletin varlığını tehdit eden diğer umumi bir tehlike halinde her Yüksek Akid Taraf ancak, durumun, iktiza ettiği nispette ve devletler hukukundan doğan diğer mükellefiyetlerde tezat teşkil eylememek şartıyla, işbu Sözleşmede derpiş olunan mükellefiyetlere aykırı tedbirler alabilir.

2. Yukarıdaki hüküm, meşru harb filleri neticesinde vaki ölüm hadisesi müstesna, ikinci ve üçüncü maddeler ile dördüncü maddenin birinci fıkrasını ve yedinci maddeyi hiçbir suretle ihlale mezum kılmaz.

3. Bu ihlal hakkını istimal eden her Yüksek Akid Taraf alman tedbirlerden ve bunları icab ettiren sebeplerden Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bilgi verir. Bu Yüksek Akid Taraf mezkür tedbirlerin mer'iyetten kalktığı ve

Sözleşme hükümlerinin tamamıyla tatbikına tekrar başlandıği tarihten de Avrupa Konseyi Genel Sekreterini haberdar eder.

Madde - 16

10, 11 ve 14 ncü Maddelerin hiçbir hıkmı yabancıların siyasi faaliyetlerini Yüksek Âkîd Tarafların tahdit etmelerine mani sayılmaz.

Madde - 17

Bu Sözleşme hükümlerinden hiçbiri bir devlete topluluğa veya ferde, işbu Sözleşmede tanınan hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya mezkûr Sözleşmede derpiş edildiğinden daha geniş ölçüde tahditlere tabi tutulmasının istihdaf eden bir faaliyete girişmeye veya harekette bulunmaya matuf her hangi bir hak sağladığı şeklinde tefsir olunamaz.

Madde - 18

Bu Sözleşmenin hükümleri gereğince, mezkûr hak ve hürriyetlere yapılan takyitter ancak derpiş edildikleri gaye için tatbik edilebilirler.

Bölüm - II

Madde - 19

İşbu Sözleşmeden Yüksek Âkîd Taraflar için hasıl olan taahhütlere riayeti temin maksadiyle :

- a) Aşağıda "Komisyon" diye zikredilecek olan bir "Avrupa İnsan Hakları Komisyonu" ;
- b) Aşağıda "Divan" diye zikredilecek olan bir "Avrupa İnsan Hakları Divanı";

kurulmuştur.

Bölüm - III

Madde - 20

Komisyon Yüksek Âkîd Tarafların sayısı kadar azadan mürekkeptir. Komisyonunda aynı devletin birden fazla tebaası bulunamaz.

Madde - 21

1. Komisyon üyeleri İstişare Meclisinin Bürosu tarafından tanzim edilen bir isim listesi üzerinden Bakanlar Komitesince oyların mutlak çoğunluğu ile seçilir; Yüksek Âkîd Tarafların İstişare Meclisindeki temsilcileri gruplarından her biri, en az ikisi kendi milletinden olmak üzere üç namzet gösterir.

2. Sonradan diğer devletlerin işbu Sözleşmeye taraf olmaları halinde Komisyonu tamamlamak ve boşalan yerlere yenilerini seçmek için de, tatbik kabiliyetini haiz olduğu nispette, aynı usul takip olunur.

Madde - 22

1. Komisyon üyeleri altı senelik bir müddet için seçilirler. Tekrar seçilmeleri caizdir. Bununla beraber ilk seçilen üyelerden yedisinin vazifesi üç yıl sonunda nihayete erecektir.

2. İlk üç yıllık müddetin sonunda vazifeleri nihayete erecek olan üyeler, ilk seçimlerin yapılmasından hemen sonra Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından kur'a çekmek suretiyle tayin edilecektir.

3. Vazifesi bitmemiş bir üyenin yerine seçilen Komisyon üyesi selevinin vazife müddetini tamamlar.

4. Komisyon üyeleri, yerlerine yenileri konuluncaya kadar vazifelerinde kalırlar ve yerlerine yenileri geçtikten sonra dahi evvelce kendilerine havale edilmiş olan işleri rüyete devam ederler.

Madde - 23

Komisyon üyeleri Komisyona hususi şahıs sıfatıyla iştirak ederler.

Madde - 24

Her Âkîd Taraf işbu Sözleşme hükümlerine vakı ve kendisinin diğer bir Âkîd Tarafa isnad edebileceğine kanaat getirdiği bilcümle riayetsizlikten dolayı Avrupa Konseyi Genel Sekreteri vasıtasıyla Komisyona müracaat edebilir.

Madde - 25

1. İşbu Sözleşmede tanınan hakların Yüksek Âkîdlardan biri tarafından ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her hakiki şahıs, hükümet dışı her teşekkül veya her insan topluluğu, hakkında şikayet vakı Yüksek

Âkîd Tarafın bu işte Komisyonun salâhiyetini tanıdığını beyan eylemiş olması halinde, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine sunulacak bir dilekçe ile Komisyona müracaat edebilir.

Yüksek Âkîd Taraflardan böyle bir beyan yapmış olanlar işbu hakkın müessir bir tarzda kullanılmasına hiçbir suretle engel olmamayı taahhüt ederler.

2. Bu beyanlar muayyen bir müddet için yapılabilir.

3. Bu beyanlar Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir. Genel Sekreter bunların suretini Yüksek Âkîd Taraflara gönderir ve neşrini temin eder.

4. Komisyon işbu madde ile kendisine verilen salâhiyeti en az altı Yüksek Âkîd Taraf yukarıdaki fıkralarda derpiş edilen beyanla bağlanmış buldukları zaman kullanılır.

Madde - 26

Devletler Hukukunun umumiyetle kabul edilen prensiplerine göre, ancak dahili müracaat yollarına başvurulmasından sonra ve nihai dahili karardan itibaren altı aylık bir müddet içindi; Komisyona müracaat olunabilir.

Madde - 27

1. Komisyon 25 inci madde gereğince sunulan her hangi bir dilekçeyi aşağıdaki hallerde kabul etmeleri:

a) Dilekçe imzasız ise;

b) Dilekçe Komisyonca daha evvel incelenmiş yahut milletlerarası diğer bir tahkikat veya hallü tesviye merciine arz edilmiş bir dilekçenin esas itibariyle aynı ise ve yeni olaylar ihtiva etmiyorsa;

2. Komisyon 25 inci madde gereğince sunulan her hangi bir dilekçeyi işbu Sözleşme hükümleriyle telif edilemez bulduğu, açıktan açığa esassız yahut şikayet hakkının suistimali mahiyetinde telakki ettiği takdirde kabule şayan saymaz.

3. Komisyon 26 ncı maddeye göre kabul edilemez mahiyette saydığı her dilekçeyi reddeder.

Madde - 28

Komisyon dilekçeyi kabul ettiği takdirde:

a) Olayları tesbit etmek üzere dilekçeyi, tarafların temsilcileri ile beraber, her iki tarafın da dinliyerek inceler ve eğer lüzum varsa, tahkikat yapar. Bu tahkikatın müessir bir şekilde icrası için alakadar devletler, komisyonlu görüş teatisinde bulduktan sonra lüzumlu her kolaylığı göstereceklerdir.

b) Komisyon, meseleyi, işbu Sözleşmede tanınmış İnsan Haklarına riayetden ilham alan muslihane bir hal tarzına başlanmak üzere ilgililere arzı hizmet eder.

Madde - 29

1. Komisyon 28 inci maddede derpiş edilen vazifeleri yedi üyesinden mürekkep bir Tali Komisyon vasıtasıyla ifa eder.

2. Her alakadar Tali Komisyona iştirak etmek üzere, kendi isteğine göre bir üye tayin edebilir.

3. Diğer üyeler, Komisyonun İçtüzüğünde derpiş edilen hükümlere uygun olarak kur'a ile tayin edilir.

Madde - 30

Tali Komisyon 28 inci maddeye uygun olarak muslihane bir hal sureti bulmaya muvaffak olursa bir rapor tanzim eder ve bu rapor alakadar devletlere, Bakanlar Komitesine ve neşredilmek üzere Avrupa Konseyi Genel Sekreterine gönderilir. Bu rapor olayların ve kabul edilen hal suretinin kısa bir beyanından ibarettir.

Madde - 31

1. Bir hal sureti bulunamadığı takdirde Komisyon bir rapor tanzim eder ve bunda olayları tesbit edip bunların ilgili devlet tarafından Sözleşme hükümleri gereğince yüklenilmiş vecibelerin ihlaline delalet edip etmediği hususundaki mütalaasını bildirir. Bu nokta hakkında Komisyonun bütün üyelerinin kanaatleri de raporda zikredilebilir.

2. Rapor Bakanlar Komitesine ve ilgili devletlere de gönderilir. Bu devletler mezkûr raporu neşretmek salâhiyetine malik değildirler.

3. Komisyon, Bakanlar Komitesine gönderdiği rapora, uygun bulduğu teklifleri de dercedebilir.

Madde - 32

1. Komisyon raporunun Bakanlar Komitesine tevdi tarihinden itibaren üç aylık bir müddet zarfında, mesele işbu Sözleşmenin 48 inci maddesi gereğince Divana arz edilmezse Bakanlar Komitesi Sözleşmenin ihlal edilmiş olup olmadığı hakkında Komiteye dahil temsilcilerin üçte iki çoğunluğu ile bir karar verir.

2. Bu kararın müspet olması halinde Bakanlar Komitesi bir mühlet tesbit eder; bu mühlet içinde ilgili Yüksek Âkîd Taraf Bakanlar Komitesi kararının icabettirdiği tedbirleri almalıdır.

3. İlgili Yüksek Âkîd Taraf tayin olunan mühlet zarfında tatmin edici tedbirleri almadı ise Bakanlar Komitesi, 1 inci fıkrada derpiş edilen çoğunlukla, ilk kararına verilecek sonucu kararlaştırır, ve raporu yayınlar.

4. Yüksek Âkîd Taraflar evvelki fıkraların tatbiki suretiyle Bakanlar Komitesinin verebileceği her kararı kendileri için uyulması mecburi saymayı taahhüt ederler.

Madde - 33

Komisyonun oturumları gizlidir.

Madde - 34

Komisyonun kararları mevcut ve oy veren üyelerin çoğunluğu ile; Tali Komisyonun kararları üyelerinin çoğunluğu ile verilir.

Madde - 35

Komisyon lüzum hasıl oldukça toplanır. Davet Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından yapılır.

Madde - 36

Komisyon İçTüzüğünü hazırlar.

Madde - 37

Komisyonun büro işleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından temin olunur.

Madde - 38

İnsan Hakları Avrupa Divanı, Avrupa Konseyi üyesi devletlerinin sayısı kadar yargıçtan mürekkeptir. Divanın aynı Devlet tabiyetinde birden fazla üyesi olamaz.

Madde - 39

1. Divan üyeleri Avrupa Konseyi üyelerince teklif edilen şahısları muhtevi bir liste üzerinden İstişari Meclisçe çoğunlukla seçilir, üyelerden her biri en az ikisi kendi tabiyetinde olmak üzere üç namzet gösterir.

2. Avrupa Konseyine yeni üyeler kabulü halinde Divanı tamamlamak ve boşalan üyeliklere yeni üyeler seçmek için de, tatbik kabiliyetini haiz olduğu nisbette aynı usul tatbik olunur.

3. Namzetler yüksek seciyeye malik ve yüksek kazai vazifeleri ifa için lazım şartları cami bulunmalıdırlar veya salahiyetleri umumiyetle müsellemler hukukşinaslardan olmalıdırlar.

Madde - 40

1. Divan üyeleri dokuz senelik bir müddet için seçilirler. Tekrar seçilmeleri caizdir. Bununla beraber ilk seçimde tayin edilen üyelerden dördünün vazifesi üç yıl sonra, diğer dördünün vazifesi de altıncı yıl sonunda nihayet bulacaktır.

2. Vazifeleri ilk üç ve altı yıllık müddetler sonunda nihayet bulacak olan üyeler ilk seçimin akabinde Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından kur'a ile ayrılırlar.

3. Vazifesi henüz bitmemiş bir üyenin yerine seçilen Divan üyesi selevinin vazife müddetini tamamlar.

4. Divan üyeleri yerlerine başkaları seçilinceye kadar vazifelerini görürler. Yerlerine başkaları konulduktan sonra da kendilerine daha önce havale edilmiş olan davaların rüyetine devam ederler.

Madde - 41

Divan Başkanını ve Başkan Vekilini üç yıl için seçer. Tekrar seçilmeleri caizdir.

Madde - 42

Divan üyeleri her çalışma günü için, tutan Bakanlar Komitesi tarafından tesbit edilecek bir tazminat alırlar.

Madde - 43

Kendisine arz edilen her davayı incelemek üzere Divan yedi yargıçtan mürekkep bir daire halinde teşekkül eder. Bu daireye ilgili her Devletin tebaasından olan veya böylesi, yoksa, o Devlet tarafından seçilecek bir yargıç vazifeten iştirak eder.

Diğer yargıçlar davanın incelenmesine başlanmazdan evvel Başkan tarafından kur'a ile seçilirler:

Madde - 44

Divan huzuruna bir davayı yalnız Yüksek Taraflar ve Komisyon getirebilir.

Madde - 45

Divanın salahiyeti işbu Sözleşmenin tefsir ve tatbikiyle ilgili olup Yüksek Âkîd Taraflar veya Komisyon tarafından 48 inci maddede derpiş edildiği şekilde kendisine arz olunacak bütün hususlara şamildir.

Madde - 46

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri işbu Sözleşmenin tefsir ve tatbikına mütaallik hususlarda Divanın kaza salahiyetini her hangi bir zamanda bihakkın ve özel bir anlaşma olmaksızın mecburi olarak tanıdığı beyan edebilir.

2. Yukarda mezkûr beyanlar kayıtsız şartsız yahut diğer Âkîdlardan birçoğunun veya bazılarının müttekabiliyeti esasına müsteniden veya muayyen bir zaman için yapılabilir.

3. Bu beyanlar Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir ve Genel Sekreter bunların birer suretini Yüksek Âkîd Taraflara gönderecektir.

Madde - 47

Bir mesele Divana ancak muslihane hal gayretlerinin boşa çıktığı Komisyonca müşahede edildikten sonra ve 32 nci maddede derpiş olunan üç aylık müddet içinde arz edilebilir.

Madde - 48

Eğer ilgili taraf veya tarafların Divanın mecburi kaza hakkını tanımış olmaları ve bu olmadığı takdirde karşı taraf ve tarafların rıza ve muvafakati şartıyla Divana:

- a) Komisyon tarafından;
- b) Mağdur kendi tebaasından olan Yüksek Âkîd tarafından;
- c) Komisyona başvurmuş olan Yüksek Âkîd tarafından;
- d) Kendisinden şikayet edilen Yüksek Âkîd tarafından;

müracaat olunabilir.

Madde - 49

Divanın salahiyetli olup olmadığı hakkında ihtilaf zuhurunda, karar Divana aittir.

Madde - 50

Divanın kararı, Bir Yüksek Âkîd Tarafından adli makamları veya resmi bir makamı tarafından alınmış olan bir kararın veya vazedilmiş bulunan bir tedbirin işbu Sözleşmeden doğan mükellefiyetlere tamamen veya kısmen aykırı olduğunu beyan ederse, ve eğer mezkur Âkîd Tarafın dahili mevzuata bu kararın veya tedbirlerin neticelerini ancak kısmen izaleye müsaitse, Divan kararında buna mahal varsa, hakkaniyete uygun bir surette mutazarır tarafı tatmin eder.

Madde - 51

1. Divanın hükmüne mucip sebepler dercolunur.

2. Hüküm yargıçların müttehit reylerini kısmen veya tamamen ifade etmiyorsa, her yargıç kendi şahsi kanaatini ona ilave etmek hakkına sahip olacaktır.

Madde - 52

Divanın hükmü katidir.

Madde - 53

Yüksek Âkîdler taraf oldukları Divanın kararlarına uymayı taahhüt ederler.

Madde - 54

Divanın hükmü Bakanlar Komitesine gönderilir ve o bu hükmün icrasına nezaret eder.

Madde - 55

Divan, Tüzüğü'nün tanzim ve muhakeme usulünü tesbit eder.

Madde - 56

1. Divan üyelerinin ilk seçimi Yüksek Âkîd Tarafların 46 ncı maddede işaret edilen beyanlarının sayısı sekizi bulduktan sonra yapılır.
2. Bu seçimden evvel Divana başvurulur.

BÖLÜM - V

Madde - 57

Her Yüksek Âkîd Taraf kendi dahili mevzuatının, işbu Sözleşmenin bütün hükümlerinin fiilen tatbikını ne surette temin ettiği hususunda Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin talebi üzerine izahat verecektir.

Madde - 58

Komisyonun ve Divanın masrafları, Avrupa Konseyi tarafından ödenir.

Madde - 59

Komisyon ve Divan üyeleri vazifelerinin ifasında Avrupa Konseyi statüsünün 40 ncı maddesinde ve işbu madde muktazasınca akdedilen anlaşmalarda derpiş edilen imtiyaz ve muafiyetlerden istifade ederler.

Madde - 60

İşbu Sözleşmenin hükümlerinden hiçbiri her Âkîd Tarafın kanunlarına veya bu Âkîd Taraf olduğu diğer bir Sözleşmeye tevfiikan tanınabilecek İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri tahdit veya ihlal eder, mahiyette tefsir olunamaz.

Madde - 61

İşbu Sözleşmenin hiçbir hükmü Avrupa Konseyi Statüsünün Bakanlar Komitesine verdiği salahiyetleri ihlal etmez.

Madde - 62

Bu Sözleşmenin tefsir veya tatbikından doğan bir ihtilafın işbu Sözleşmede derpiş edilenlerden başka bir hal tarzına dilekçe yoluyla tabi kılmak hususunda aralarında mevcut Anlaşma, Sözleşme ve demeçleri, hususi uyuşma halleri müstesna, faydalanmaktan Yüksek Âkîd Taraflar karşılıklı olarak vazgeçmektedirler.

Madde - 63

1. Her Devlet, tasdik esnasında veya daha sonra her hangi bir zaman Avrupa Konseyi Genel Sekterine göndereceği bir ihbarla işbu Sözleşmenin Milletlerarası münasebetlerini sağladığı bütün ülkelere veya bunlardan her hangi birine tatbik edileceğini beyan edebilir.
2. Sözleşme ihbarda bildirilen ülke veya ülkelerde Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin bu ihbarı aldığı tarihten itibaren otuz gün sonra tatbik edilecektir.
3. İşbu Sözleşmenin hükümleri mezkûr ülkelerde mahalli icaplar nazari itibara alınarak tatbik edilecektir.
4. Bu Maddenin birinci fıkrasına tevfiikan beyanda bulunmuş olan her devlet sonradan her zaman işbu beyanında işaret ettiği ülke veya ülkelere taallük itibariyle, hakiki şahısların, Hükümet dışı teşekküllerin veya fert gruplarının müracaatlarının bu Sözleşmenin 25 inci Maddesine uygun olarak Komisyonun rüyet eylemek salahiyetini kabul ettiğini beyan edebilir.

Madde - 64

1. Bu Sözleşmenin imzası veya tasdik belgesinin tevdi anında her Devlet Sözleşmenin muayyen bir hükmü hakkında, o zaman kendi ülkesinde mer'i olan bir kanun bu hükme uygun bulunmaması nispetinde ihtirazi kayıt koyabilir. İşbu Madde umumi mahiyette ihtirazi kayıtlar konulması, salahiyetini bahşetmez.
2. İşbu maddeye uygun olarak konulan her ihtirazi kayıt mevzuubahis kanunun kısa bir izahını ihtiva eder.

Madde - 65

1. Bir Yüksek Âkîd Taraf Sözleşmeyi ancak Sözleşmenin kendisi hakkında mer'iyete girdiği tarihten itibaren beş yıllık bir müddet sonunda ve Avrupa Konseyi Genel Sekreterine altı ay evvel verilecek bir ihbarla feshedilebilir. Genel Sekreter bundan diğer Âkîd Taraflara malûmat verir.

2. Bu fesih keyfiyeti, fesih muteber sayıldığı tarihten evvel yapılmış olup bu taahhütleri ihlal edici mahiyette telakki edilebilecek her hangi bir fiili dolayısıyla, ilgili Yüksek Âkıldır işbu Sözleşmedeki taahhütlerden beri kılmak neticesini hasil etmez.

3. Aynı ihtirazi kayıt altında Avrupa Konseyi üyeliği sıfatı zail olan her Akıt Taraf işbu Sözleşmeye de taraf olmaktan çıkar.

4. Sözleşme, 63 ncü madde hükmü gereğince tatbik edileceği beyan edilmiş olan ülkelere taallüku bakımından, daha evvelki fıkralar hükümlerine tevfikân feshedilebilir.

Madde - 66

1. İşbu Sözleşme, Avrupa Konseyi üyelerinin imzalarına açıktır. Sözleşme tasdik edilecektir. Tasdik belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi olunacaktır.

2. İşbu Sözleşme on tasdik belgesinin tevdiinden sonra mer'iyete girecektir.

3. Sözleşmeyi daha sonra tasdik eyliyecek olan mümzi, için Sözleşme tasdik belgesinin tevdiinden itibaren mer'iyete girecektir.

4. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Sözleşmenin mer'iyete girdiğini, Sözleşmeyi tasdik eden Yüksek Âkıldır Tarafların isimlerini ve daha sonra vukubulacak tasdik belgelerinin tevdi keyfiyetini de bütün Avrupa Konseyi üyelerine tebliğ edecektir.

Avrupa Konseyi Hazinei Evrakında saklanmak ve her iki metin de aynı derecede muteber olmak üzere Fransızca ve İngilizce tek bir nüsha halinde 4 Kasım 1950 de Roma'da tanzim edilmiştir.

Umumi Katip bunun tasdikli suretlerini imza eden bütün devletlere gönderecektir.

İNSAN HAKLARINI VE ANA HÜRRİYETLERİ KORUMAYA DAİR SÖZLEŞMEYE 1 NO.LU EK PROTOKOL

İşbu Protokolü imza eden, Avrupa Konseyi üyesi, hükümetler, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya dair olup Roma'da 4 Kasım 1950 tarihinde imza edilmiş bulunan Sözleşmenin (aşağıda "Sözleşme" diye anılmıştır) 1 inci faslında esasen musarrah bulunanlardan gayri hak ve hürriyetlerin müşterek müdafaasını temin için gereken tedbirleri almayı kararlaştırarak,

aşağıdaki hususlar hakkında mutabık kalmışlardır:

Madde - 1

Her hakiki veya hükmi şahıs mallarının masuniyetine riayet edilmesi hakkına maliktir. Herhangi bir kimse ancak amme menfaati icabı olarak ve kanunun derpiş eylediği şartlar ve devletler hukukunun umumi prensipleri dahilinde mülkünden mahrum edilebilir.

Yukardaki hükümler, devletlerin, emvalin umumi menfaate uygun olarak istimalini tanzim veya vergilerin veyahut sair mükellefiyetlerin veyahut da para cezalarının tahsili için zaruri gördükleri kanunları yürürlüğe koymak hususunda malik buldukları hukuka hâlel getirmez.

Madde - 2

Kimse tahsil etmek hakkından mahrum edilemez. Devlet, eğitim ve öğretim sahasında deruhde edeceği vazifelerin ifasında, ebeveynin bu eğitim ve öğretimi kendi dini ve felsefi akidelerine göre temin etmek hakkına riayet edecektir.

Madde - 3

Yüksek Âkîd Taraflar, teşrii organının intihabı hususunda halkın kanaatinin serbest olarak izharını sağlıyan şerait dahilinde uygun sürelerle gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler.

Madde - 4

Her Yüksek Âkîd Taraf, bu Protokolün imzası veya tasdiki anında veyahut daha sonra, herhangi bir zaman, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edeceği bir beyanname ile beynelmilel münasebetlerini deruhde ettiği ve mezkûr beyannameye zikrettiği ülkelerde bu Protokol hükümlerinin ne nispette tatbik edileceğini taahhüt ettiğini bildirebilir.

Geçen fıkra mucibince bir beyanname tevdi etmiş bulunan her Yüksek Âkîd, zaman zaman mütekaddim bir beyannamenin mefadını tadil eden veya bu Protokol hükümlerinin herhangi bir ülke üzerinde uygulanmasına son veren yeni bir beyannameyi, tevdi edebilir.

Bu Madde gereğince yapılmış bir beyan Sözleşmenin 63 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına uygun olarak yapılmış gibi telakki olunacaktır.

Madde - 5

Yüksek Âkîd Taraflar bu Protokolün 1,2,3 ve 4 ncü maddelerini Sözleşmeye ek Maddeler olarak telakki edecekler ve Sözleşmenin bütün hükümleri buna göre tatbik edilecektir.

Madde - 6

Bu Protokol Sözleşmeyi imza eden Avrupa Konseyi üyelerinin imzalarına açıktır, bu Protokol Sözleşme ile birlikte veya ondan sonra tasdik edilecektir. Protokol, 10 tasdiknamenin tevdiinden sonra yürürlüğe girecektir.

Protokol, bilahara tasdik edecek her mümzi için tasdiknamesinin tevdiini mütaakip yürürlüğe girecektir.

Tasdiknameler Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecek, o da tasdik edenlerin isimlerini bütün üyelere tebliğ edecektir.

Her iki metin de aynı derecede muteber olmak üzere Fransızca ve İngilizce olarak ve Avrupa Konseyi Hazinei Evrakında saklanacak tek bir nüsha halinde 20 Mart 1952 de Paris'te tanzim edilmiştir. Umumi Katip bunun tasdikli suretlerini imza eden bütün devletlere gönderecektir.

AVRUPA İNSAN HAKLARI DİVANINA İSTİŞARİ MÜTALAA VERMEK YETKİSİ TANIYAN İNSAN HAKLARI VE ANA HÜRRİYETLERİNİ KORUMA SÖZLEŞMESİNİN 2 NO. LU PROTOKOLU

İşbu Protokolün imzacıları, Avrupa Konseyine üye Devletler,

4 Kasım 1950 tarihinde Roma da imzalanan İnsan Hakları ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinin - aşağıda Sözleşme olarak isimlendirilmiştir- hükümlerini, bilhassa muhtelif organlar meyanında bir Avrupa İnsan Hakları Divanı (Aşağıda Divan olarak isimlendirilmiştir) tesis eden 19 uncu Maddesini gözönünde bulundurarak,

Divana; bazı şartlar altında istişari mütalaa verme yetkisi tanınmasının uygun olacağını nazarı itibara alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

Madde - 1

1. Divan, Bakanlar Komitesinin talebi üzerine, Sözleşmenin ve Protokollerin yorumlanması ile ilgili hukuki meseleler üzerinde istişari mütalaalar verebilir.

2. Ancak bu mütalaalar, ne Sözleşmenin 1 inci bölümünde ve Protokollerinde tayin edilen hak ve hürriyetlerin muhtevası veya şümulü ile ilgili meselelere, ne de Komisyon, Divan veya Bakanlar Komitesinin Sözleşmede öngörülen bir müracaat neticesinde karara bağlamak durumunda kalabileceği diğer meselelere ilişkin bulunamaz.

3. Bakanlar Komitesinin Divandan istişari mütalaa talep etmek kararı Komiteye katılmak hakkına sahip temsilcilerin üçte iki çoğunluğuyla alınır.

Madde - 2

Bakanlar Komitesi tarafından yapılan talebin, işbu Protokolün 1 inci Maddesinde tayin edilen istişari yetkisine girip girmediğini Divan kararlaştırılır.

Madde - 3

1. İstişari mütalaa taleplerini incelemek üzere, Divan Genel Kurul halinde toplanır.
2. Divanın mütalaaı gerekçelidir.
3. Mütalaa, tamamen veya kısmen hakimlerin müşterek fikrini ifade etmediği takdirde, her hakim şahsi mütalaaını belirtmek hakkına sahiptir.
4. Divanın mütalaaı Bakanlar Komitesine bildirilir.

Madde - 4

Sözleşmenin 55 inci maddesinin verdiği yetkinin genişletilmesi suretiyle ve işbu Protokolün gayesine uygun olarak, Divan lüzumlu gördüğü takdirde, yönetmeliğini tanzim ve çalışma usullerini tespit eder.

Madde - 5

1. İşbu Protokol,
 - (a) Onaylama veya kabul kaydı olmaksızın imzalama;
 - (b) Onaylama veya kabulün takip edeceği onaylama veya kabul kaydı ile imzalama,suretiyle, Taraf olabilecek Sözleşmenin imzacıları Avrupa Konseyine üye Devletlerin imzasına açıktır.

Onaylama veya kabul belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine tevdi edilecektir.
2. İşbu Protokol Sözleşmeye Taraf olan bütün Devletlerin bu Maddenin birinci fıkrası uyarınca Protokola taraf olmalarıyla yürürlüğe girecektir.
3. İşbu Protokolün yürürlüğe girişinden itibaren, 1 ila 4 ncü Maddeler Sözleşmenin bünyesine dahil addedilecektir.
4. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri,
 - (a) Onaylama veya kabul kaydı olmaksızın her imzalamayı;
 - (b) Onaylama veya kabul kaydı ile her imzalamayı;
 - (c) Her onaylama veya kabul belgesi tevdiini;
 - (d) Bu Maddenin 2 nci fıkrasına uygun olarak, işbu Protokolün yürürlüğe giriş tarihini.

Konseye üye Devletlere bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri kabul zımında gereği gibi yetkili kılınmış aşağıda imzaları bulunanlar; işbu Protokolü imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak olan işbu Protokol, Fransızca ve İngilizce olarak ve her iki metin aynı derece de geçerli bulunmak üzere, tek nüsha halinde, 6 Mayıs 1963 tarihinde, Strasburg'ta tanzim edilmiştir. Genel Sekreter mümi Devletlerin her birine bu Protokolün aslına uygun örneklerini tevdi edecektir.

**İNSAN HAKLARI VE ANA HÜRRİYETLERİNİ KORUMA SÖZLEŞMESİNİN 29. 30 VE 34 NCÜ
MADDELERİNİ DEĞİŞTİREN 3 NO.LU PROTOKOL**

İşbu Protokolü imza eden, Avrupa Konseyi üyesi Devletler, 4 Kasım 1950 tarihinde Romada imzalanmış bulunan İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinin (İlerde "Sözleşme" denilecektir). Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun çalışma usulüne müteallik bazı hükümlerinin değiştirilmesini uygun görerek.

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde - 1

1. Sözleşmenin 29 uncu Maddesi kaldırılmıştır:
2. Aşağıdaki hüküm Sözleşmeye ilave edilmiştir.

"Madde 29

25 inci Madde uyarınca yapılan bir müracaatı kabul ettikten sonra, inceleme sırasında, 27 nci maddede öngörülen kabul edilmezlik sebeplerinden birinin mevcudiyetini müşahede ederse, Komisyon bu talebin reddine oybirliğiyle karar verebilir.

O takdirde, karar taraflara tebliğ olunur.

Madde - 2

Sözleşmenin 30 uncu maddesindeki "Tali Komisyon" kelimesi yerine "Komisyon" kelimesi ikame edilmiştir.

Madde - 3

1. Sözleşmenin 34 ncü maddesinin baş tarafına aşağıdaki ibare eklenmiştir:

"29 uncu madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla,..."

Aynı maddenin sonunda yazılı bulunan, "Tali Komisyon kararları üyelerin çoğunluğuyla alınır" cümlesi kaldırılmıştır.

Madde - 4

1. İşbu Protokol, Sözleşmeyi imzalamış olan Avrupa Konseyi üyesi Devletlerin imzasına açılmış olup, bunlar :

- a) Onay veya kabul ihtirazi kaydı ileri sürülmeden imzalanmakla;
- b) Onay veya kabul ihtirazi kaydına muallak olarak imzaladıktan sonra onaylamak veya kabul etmekle,

Protokole Taraf olabilirler.

Onay veya kabul belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine tevdi edilecektir.

2. İşbu Protokol bu maddenin 1 numaralı bendi hükümleri uyarınca Sözleşmeye Taraf olan bütün Devletlerin Taraf olmalarının müteakiben yürürlüğe girecektir.

3. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri :

- a) Onay veya kabul ihtirazi kaydı olmadan;
- b) Onay veya kabul ihtirazi kaydına muallak olarak bütün imzalamaları;
- c) Bütün onay veya kabul belgelerinin tevdiini;
- d) Bu Maddenin 2 numaralı bendi hükümleri gereğince işbu Protokolün yürürlüğe gireceği tarihi;

Konseye üyesi Devlete bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri onaylama zımında gereği gibi yetkili kılınmış aşağıda imzaları bulunanlar, işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak olan işbu Protokol, Fransızca ve İngilizce dillerinde ve her iki metin aynı derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha halinde, 6 Mayıs 1963 tarihinde, Strasburg'da tanzim edilmiştir. Genel Sekreter müzmi Devletlerin her birine bu Protokolün aslına uygun örneklerini tevdi edecektir.

İNSAN HAKLARININ VE TEMEL ÖZGÜRLÜKLERİNİN KORUNMASINA İLİŞKİN SÖZLEŞME İLE ONA EK BİRİNCİ PROTOKOLDE TANINMIŞ BULUNAN HAKLARDAN VE ÖZGÜRLÜKLERDEN BAŞKA BAZI HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER TANIYAN 4 NO.LU PROTOKOL

(Strasbourg, 16 Eylül 1963)

Bu Protokolün imzacıları, Avrupa Konseyi üyesi hükümetler,

İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına ilişkin olup Roma da 4 Kasım 1950 tarihinde imza edilmiş bulunan Sözleşmenin (aşağıda "Sözleşme" diye anılmıştır) birinci bölümde ve 20 Mart 1952 tarihinde Paris'te imzalanmış olan Sözleşmeye Ek Birinci Protokolün 1'den 3'e kadarki maddelerinde tanınmış bulunanlardan başka bazı hak ve özgürlüklerin ortaklaşa korunmasını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almayı kararlaştırarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

Madde - 1

Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememiş olmasından dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

Madde - 2

1. Bir devletin ülkesi içinde yasal olarak bulunan herkes, orada serbestçe dolaşma ve ikametgahını seçebilme hakkına sahiptir.

2. Herkes, kendi ülkesi de dahil; herhangi bir ülkeyi terk etmekte serbesttir.

3. Bu haklar, demokratik bir toplumda ancak ulusal güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlık ve ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli oldukları ölçüde ve kanunla öngörülmüş olmak şartıyla sınırlanabilir.

4. Birinci fıkrada tanınmış olan haklar, ayrıca, belirli bazı alanlarda, demokratik bir toplumda kamu yararının haklı kıldığı, kanunla öngörülmüş sınırlamalara tabi tutulabilir.

Madde - 3

1. Hiç kimse, tek başına ya da toplu olarak, uyruğu bulunduğu devletin ülkesinden sınır dışı edilemez.

2. Hiç kimse, uyruğu bulunduğu devletin ülkesine girme hakkından yoksun bırakılamaz.

Madde - 4

Yabancıların toplu olarak sınır dışı edilmesi yasaktır.

Madde - 5

1. Her Yüksek Sözleşen Taraf, bu Protokolün imzası veya onaylanması sırasında ya da daha sonra herhangi bir zamanda, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu ve sözü geçen bildirimde belirttiği ülkelerde bu Protokol hükümlerinin ne ölçüde uygulanacağını taahhüt ettiğini açıklayabilir.

2. Yukarıdaki fıkra uyarınca bir bildirimde bulunmuş olan her Yüksek Sözleşen Taraf, zaman zaman yapacağı yeni bildirimlerle, daha önceki beyanlarını şartlarını değiştirebilir veya bu Protokol hükümlerinin (uluslararası ilişkilerinden sorumlu bulunduğu) herhangi bir ülkede uygulanmasına son verildiğini bildirebilir.

3. Bu, Madde uyarınca yapılmış olan bir bildirim, Sözleşmenin 63'ncü Maddesinin 1. fıkrasına uygun olarak yapılmış sayılır.

4. Onaylanan veya kabul sonucunda bu Protokolün uygulandığı herhangi bir devletin ülkesi ve bu Madde uyarınca sözü geçen devlet tarafından yapılmış bildirimde göre bir Protokolün uygulandığı ülkelerin her biri, 2. ve 3. Maddelerde sözü edilen devlet ülkesi deyimini bakımından ayrı ayrı ülkeler olarak kabul edilir.

Madde - 6

1. Yüksek Sözleşen Taraflar, bu Protokolün 1'den 5'e kadar olan Maddelerini Sözleşmeye ek maddeler olarak kabul ederler ve Sözleşmenin bütün hükümleri buna göre uygulanır.

2. Ancak, Sözleşmenin 25. Maddesine göre yapılmış bir bildirim gereğince tanınan kişisel başvuru hakkı, veya Sözleşmenin 46. Maddesine göre yapılmış bir bildirim gereğince Mahkemenin zorunlu yargı yetkisinin tanınması, bu Protokol bakımından ilgili Yüksek Sözleşen Tarafın sözü edilen hak veya yargı yetkisini Protokolün 1'den 4'e kadar olan Maddeleri veya bunlardan bazıları için kabul ettiğini bildirmesi halinde geçerli olur.

Madde - 7

1. Bu Protokol, Sözleşmeyi imza eden Avrupa Konseyi üyelerinin imzalarına açıktır. Bu Protokol, Sözleşme ile birlikte veya ondan sonra onaylanacaktır. Protokol beş onaylama belgesinin verilmesinden sonra yürürlüğe girecektir. Daha sonra onaylanan imzacı devletler bakımından Protokol, onaylama belgesinin verildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

2. Onaylama belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine verilecek, o da onaylanan devletlerin adlarını bütün üyelere bildirecektir.

İNSAN HAKLARI VE TEMEL ÖZGÜRLÜKLERİN KORUNMASI SÖZLEŞMESİNİN 22 VE 40 NCI MADDELERİNİ DEĞİŞTİREN SÖZLEŞMEYE EK 5 NO. LU PROTOKOL

İşbu Protokolü imzalayan, Avrupa Konseyi üyesi Hükümetler,

4 Kasım 1950 tarihinde Roma da imzalanan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesinin (ileride "Sözleşme" denilecektir) 22. ve 40. Madde hükümlerinin uygulanmasını, İnsan Hakları Avrupa Komisyonu (ileride "Komisyon" denilecektir) ve İnsan Hakları Avrupa Divanı (ileride "Divan" denilecektir) üyelerinin görev süreleriyle ilgili bazı güçlüklerle yol açtığını.

Komisyon üyelerinin yarısının ve Divan üyelerinin üçte birinin imkan ölçüsünde her üç yılda bir seçime tabi tutulmalarının sağlanmasının gerektiğini,

Bu amaçla Sözleşmenin bazı hükümlerinin değiştirilmesinin uygun olacağını dikkate alarak, aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

Madde - 1

Sözleşmenin 22 nci Maddesi (2) paragrafından sonra aşağıdaki iki paragraf eklenecektir:

(3) Komisyon üyeliklerinden imkan ölçüsünde yarısının her üç yılda bir yenilenmesini sağlamak için, Bakanlar Komitesi sonraki bir seçime geçmeden önce, seçilecek üyelere bir veya birkaçının görev süresinin veya sürelerinin üç yıldan az ve dokuz yıldan çok olmamak şartıyla, altı yıl dışında bir süre olmasına karar verebilir.

(4) Birden fazla üyenin görev süresinin söz konusu olduğu durumlarda ve Bakanlar Komitesinin yukarıdaki paragrafın uygulaması halinde, görev sürelerinin üyelere dağılımı, Genel Sekreterin seçimden hemen sonra yapacağı kura sonucu belirlenir.

Madde - 2

Sözleşmenin 22 nci Maddesinin eski (3) ve (4) paragrafları sırasıyla (5) ve (6) paragraflar olacaktır.

Madde - 3

Sözleşmenin 40 nci Maddesi (2) paragrafından sonra aşağıdaki iki paragraf eklenecektir:

"(3) Divan üyelerinden, imkan ölçüsünde, üçte birinin her üç yılda bir yenilenmesinin sağlanması için, İstişare Meclis sonraki bir seçime geçmeden önce, seçilecek üyelere bir veya birkaçının görev süresinin veya sürelerinin altı yıldan az ve oniki yıldan çok olmamak şartıyla, dokuz yıl dışında bir süre olmasına karar verebilir."

"(4) Birden fazla üyenin görev süresinin söz konusu olduğu durumlarda ve İstişari Meclisin yukarıdaki paragrafın uygulaması halinde, görev sürelerinin üyelere dağılımı, Genel Sekreterin seçimden hemen sonra yapacağı kura sonucu belirlenir."

Madde - 4

Sözleşmenin 40 nci Maddesinin eski (3) ve (4) paragrafları sırasıyla (5) ve (6) paragraflar olacaktır.

Madde - 5

1. İşbu Protokol Sözleşmeyi imzalamış bulunan Avrupa Konseyi üyelerinin imzasına açık olup, bunlar;

a) onay veya kabul ihtirazi kaydı olmadan imzalamakla,

b) onay veya kabul ihtirazi kayıdı altında imzalayıp, sonra onaylamak veya kabul etmekle,
Protokola Taraf olabilirler.

Onay veya kabul belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine verilecektir:

2. İşbu Protokol, Sözleşmeye Taraf olan bütün devletler bu Maddenin 1. paragrafın hükümleri uyarınca Protokola Taraf olur olmaz yürürlüğe girecektir.

3. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri.

a) onay veya kabul ihtirazi kayıdı olmayan herhangi bir imzalamayı,

b) onay veya kabul ihtirazi kayıdı olan herhangi bir imzalamayı,

c) herhangi bir onay veya kabul belgesinin verilmesini,

d) işbu Protokolun bu Maddenin 2. paragrafın uyarınca yürürlüğe, giriş tarihini Konsey üyelerine bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri kabul zımında gereğince yetkili kılınmış aşağıda imzaları bulunanlar, işbu Protokolü imzalamışlardır.

Aynı geçerlilikte İngilizce ve Fransızca iki metin halinde, Avrupa Konseyi arşivlerinde korunacak tek nüsha olarak, 1966 Ocak ayının 20. günü Strasburg'da düzenlenmiştir. Genel Sekreter imzacı Hükümetlerin herbirine tasdikli örnekler iletilecektir.

İNSAN HAKLARININ VE TEMEL ÖZGÜRLÜKLERİNİN KORUNMASINA İLİŞKİN SÖZLEŞMEYE EK ÖLÜM CEZASININ KALDIRILMASINA DAİR 6 NO. LU PROTOKOL

(Strasbourg, 28 Nisan 1983)

6 Kasım 1950'de Roma'da imzalanan İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına ilişkin Sözleşmeyi (aşağıda "Sözleşme" diye anılmıştır) imzalayan Avrupa Konseyi üyesi devletler,

Avrupa Konseyi üyesi devletlerin birçoğunda yer alan gelişmelerin ölüm cezasının kaldırılması yolunda genel bir eğilimi ifade ettiğini göz önünde bulundurarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

Madde - 1

Ölüm cezası kaldırılmıştır. Hiç kimse bu cezaya çarptırılmaz ve idam edilemez.

Madde - 2

Bu devlet, yasalarında, savaş veya yakın savaş tehlikesi zamanında işlenmiş olan fiiller için ölüm cezasını öngörebilir; bu ceza, ancak yasanın belirlediği hallerde ve onun hükümlerine uygun olarak uygulanabilir. İlgili devlet, söz konusu yasanın bu duruma ilişkin hükümlerini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirir.

Madde - 3

Sözleşmenin 15. Maddesine dayanılarak bu Protokolün hükümlerine aykırı düşecek hiçbir tedbir alınmaz.

Madde - 4

Sözleşmenin 64. Maddesine dayanılarak bu Protokolün hükümleriyle ilgili hiç bir çekince konulamaz.

Madde - 5

1. Her devlet, imza sırasında veya onaylama, kabul ya da katılma belgesinin verilmesi sırasında, bu Protokolün uygulanacağı ülkeyi ve ülkeleri bildirebilir.

2. Her devlet, daha sonra herhangi bir zamanda, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle belirteceği başka herhangi bir ülkenin bu Protokolün uygulanma kapsamına alınmış olduğunu beyan edebilir. Bu ülke bakımından Protokol, bildirim Genel Sekreter tarafından alınışını izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

3. Yukarıdaki iki fıkra uyarınca yapılan her bildirim, Genel Sekretere gönderilecek bir ihbarla, bildirimde belirtilen ülkeyle ilgili olarak geri alınabilir. Geri alınma, Genel Sekreterin ihbarı alınışını izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde - 6

Taraf Devletler bu protolun 1'den 5'e kadar olan maddelerini Sözleşmeye ek maddeler olarak kabul ederler ve Sözleşmenin bütün hükümleri buna göre uygulanır.

Madde - 7

Bu Protokol, Sözleşmeyi imzalamış olan Avrupa konseyi üyesi devletlerin imzalarına açıktır. Protokol, onaylama, kabul veya uygun bulmaya sunulacaktır. Avrupa Konseyi üyesi bir devlet, aynı zamanda veya daha önceden Sözleşmeyi onaylamadıkça, bu protokolü onaylamaz, kabul edemez veya uygun bulamaz. Onaylama, kabul veya uygun bulma belgeleri avrupa konseyi Genel Sekreterine verilir.

Madde - 8

1. Bu Protokol, beş Avrupa konseyi üyesi devletin 7. madde hükümleri uyarınca Protokolle bağlanma hususundaki rızalarını bildirdikleri tarihi izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

2. Bağlanma hususundaki rızasını daha sonra bildiren devlet bakımından Protokol, onaylama, kabul veya uygun bulma belgesinin verildiği tarihi izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde - 9

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri;

- a) Her imzalamayı;
- b) Her onaylama, kabul veya uygun bulma begelesinin verilmesini;
- c) 5 ve 8. maddeler uyarınca bu Protokolün her yürürlüğe giriş tarihini;
- ç) Bu Protokole ilişkin başka her türlü işlem, ihbar veya bildirim;

Konsey üyesi devletlere bildirir.

7 NUMARALI PROTOKOL

4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanan İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesi (bundan böyle "sözleşme" diye anılmıştır) yoluyla belirli hak ve özgürlüklerin ortaklaşa kuvvetlendirilmesini sağlamak için daha ileri adımlar atmayı kararlaştıran burada imzası bulunan Avrupa Konseyi üyesi ülkeler;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde - 1

1. bir devlet ülkesinde meşru olarak ikamet eden bir yabancı, kanuna uygun şekilde verilmiş bir kararın uygulanması haricinde sınır dışı edilemez ve;

- a) sınır dışı edilmesine karşı sebep öne sürebilmesine,
- b) davasının yeniden ele alınmasına,
- c) yukarıdaki hususlar mucibince, yetkili makam ya da bu makam tarafından atanmış kişi veya kişiler önünde temsil edilmesine,

izin verilecektir.

2. Sınır dışı edilmenin kamu düzeni menfaatleri ya da ulusal güvenlik nedenleri açısından gerektiği hallerde, bir yabancı, yukarıdaki 1. maddenin (a), (b) ve (c) paragraflarında öngörülen haklarını kullanmadan sınır dışı edilebilir.

Madde - 2

1. Bir mahkeme tarafından cezai bir suçtan mahkum edilen bir şahıs, mahkumiyet ya da hükmü daha yüksek bir mahkemeye yeniden inceletme hakkını haiz olacaktır. Bu hakkın kullanılması, kullanılabilme gerekçeleri de dahil olmak üzere, kanun tarafından belirlenecektir.

2. Bu hakkın kullanılması, kanunda vazedilmiş olmak şartıyla, düşük ehemmiyeti haiz suçlar bakımından, ya da ilgili şahsın asliye mahkemesi olarak en yüksek mahkemede yargılandığı veya beraatini müteakip bunun temyiz edilmesi üzerine verilen mahkumiyet hallerinde istisnaya tabi tutulabilir.

Madde - 3

Bir şahsın, nihai bir kararla cezai bir suçtan mahkum edilmesi ve sonradan yeni veya yakın zamanda keşfedilmiş bir delilin kesinlikle yanlış bir adalet uygulaması olduğunu göstermesi veya şahsın affedilmesi

nedeniyie cezai kararın iptal edilmesi halinde, bilinmeyen delilin açıklanmamış olmasının tamamen veya kısmen o şahsa atfedildiğinin ispatlandığı haller dışında, böyle bir mahkumiyet sonucunda cezaya maruz kalan şahıs ilgili devletin kanunu ve uygulamasına göre tazmin edilecektir.

Madde - 4

1. Hiç kimse bir devletin ceza usulü ve hukukuna uygun olarak mahkum edildiği ya da beraat ettiği bir suçtan dolayı aynı devletin kazai yetkisi altındaki yargılama usulleri çerçevesinde yeniden yargılanamaz veya mahkum edilemez.

2. Yukarıdaki paragraf hükümleri, yeni veya yakın zamanda ortaya çıkarılan delillerin veya önceki muamelelerde davanın sonucunu etkileyecek esaslı bir kusurun varlığı durumunda, ilgili devletin ceza usulü ve hukukuna uygun olarak davanın yeniden açılmasını engellemeyecektir.

3. Sözleşmenin 15. Maddesi çerçevesinde bu Madde ile derpiş olunan mükellefiyetlere aykırı hiçbir tedbir alınamaz.

Madde - 5

Eşler evlilikte, evlilik süresince ve evliliğin sona ermesi durumunda, kendi aralarında ve çocukları ile ilişkilerinde bir özel hukuk niteliğindeki haklar ve sorumluluklardan eşit şekilde yararlanacaklardır. Bu Madde devletlerin çocukların menfaatleri için gereken tedbirleri almalarını engellemez.

Madde - 6

1. Her devlet imzalama veya onay, kabul ya da uygun bulma belgesinin tevdi sırasında bu Protokolün uygulanacağı toprak ya da toprakları belirtir ve bu toprak veya topraklara uygulayacağı işbu Protokol hükümlerini ne ölçüde yükümlendiğini ifade eder.

2. Her devlet daha sonraki herhangi bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine hitaben yapacağı bir beyanla, bu Protokolün uygulanmasını beyanda belirtilen herhangi diğer bir toprağa da genişletebilir. Bu durumdaki bir toprak bakımından, Protokol, Genel Sekreterin böyle bir beyanı olduğu tarihten itibaren iki aylık bir sürenin bitişini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Yukarıdaki iki paragraf uyarınca yapılan herhangi bir beyan, böyle bir beyanda belirtilen toprak açısından Genel Sekretere hitaben bir bildirim ile geri alınabilir ya da değiştirilebilir. Geri alma ya da değiştirme bu bildirimden Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren iki aylık bir sürenin bitişini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

4. Bu Madde uyarınca yapılan beyan; Sözleşmenin 63. Maddesi 1. paragrafına uygun olarak yapılmış sayılır.

5. Onaylama, kabul ya da uygun bulmayı müteakip bu Protokolün uygulanacağı herhangi bir devlet toprağı ve bu Madde uyarınca o devlet tarafından yapılan beyana binaen bu Protokolün uygulanacağı her bir toprak parçası, 1. Maddedeki devlet toprağına atıfta bulunmak amacıyla ayrı toprak olarak muamele götür.

Madde - 7

1. Taraf devletler, bu Protokolün 1 ila 6. maddelerini Sözleşmenin ek Maddeleri olarak telakki edecekler ve Sözleşmenin Tüm hükümleri buna göre uygulanacaktır:

2. Bununla birlikte, Sözleşmenin 25. Maddesi uyarınca kişisel başvuru hakkının bir beyanla kabul edilmiş olması, ya da Sözleşmenin 46. Maddesi uyarınca Divanın zorunlu yetkisini kabul eden bir beyanın yapılmış olması, bu Protokolün uygulanması açısından ancak ilgili devletin Protokolün 1 ila 5. Maddeleri için sözü geçen hakkı tanıdığını, ya da sözü geçen yargı yetkisini kabul ettiğini açıklaması durumunda mümkün olacaktır.

Madde - 8

Bu Protokol, Sözleşmeyi imza eden Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin imzasına açıktır. Bu Protokol onaylama, kabul ya da uygun bulma ile yürürlüğe girecektir. Avrupa Konseyi üyesi bir devlet aynı anda ya da daha önceden Sözleşmeyi onaylamadan bu Protokolü onaylayamaz, kabul edemez ya da uygun bulamaz. Onay, kabul ya da uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

Madde - 9

1. Bu Protokol, Avrupa Konseyi üyesi 7 devletin 8.madde hükümlerine uygun bir şekilde bu Protokole bağlı kalacaklarını ifade ettikleri tarihten itibaren iki aylık bir sürenin bitişini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

2. Herhangi bir üye devletin sonradan bu Protokole katılması durumunda, Protokol, o devlet açısından onaylama, kabul, ya da uygun bulma belgesinin tevdi edildiği tarihten itibaren iki aylık bir sürenin bitişini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde - 10

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri :

- a) herhangi bir imzalamayı,
- b) herhangi bir onay, kabul veya uygun bulma belgesinin tevdi edilmesini.
- c) 6. ve 9. Maddelere uygun bir şekilde bu Protokolün yürürlük kazanacağı herhangi bir tarihin,
- d) bu Protokol ile ilgili herhangi başka bir işlemi, bildirimini ya da beyanı,

Konsey üyesi devletlere bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri kabul zmnında gereğince yetkili kılınmış aşağıda imzaları bulunanlar, işbu Protokolü imzalamışlardır. Aynı geçerlilikte İngilizce ve Fransızca iki metin halinde, Avrupa Konseyi arşivlerinde korunacak tek nüsha olarak, 22 Kasım 1984 günü Strasbourgda düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Avrupa Konseyi üyesi devletlerin her birine tasdikli örnekleri iletacaktır.

AVRUPA İNSAN HAKLARINI VE ANA HÜRRİYETLERİ KORUMA SÖZLEŞMESİ'NE EK 8 NO.LU PROTOKOL

4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanmış olan Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesine (bundan böyle "sözleşme" diye anılacaktır) ek işbu Protokolü imzalayan Avrupa Konseyi üyesi Devletler,

Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun çalışma usulünün geliştirilmesi ve özellikle süratlendirilmesi amacıyla Sözleşmenin bazı hükümlerinin değiştirilmesinin arzu edilir olacağını düşünerek;

Aynı şekilde, Sözleşmenin Avrupa İnsan Hakları Divanının çalışma usullerine ilişkin bazı hükümlerinin değiştirilmesinin tavsiyeye şayan olacağını düşünerek,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde - 1

Sözleşmenin 20. Maddesinin halihazır metni, aynı Maddenin 1. paragrafı haline gelecek ve buna aşağıdaki 4 paragraf eklenecektir :

"2. Komisyon, genel kurul şeklinde toplanacaktır. Bununla birlikte, herbiri en az 7 üyeden oluşan Daireler kurabilir. Daireler müesses içtihatlarla dayanarak ele alınabilecek veya Sözleşmenin yorumlanmasını veya uygulanmasını etkileyecek ölçüde ciddi sorun çıkarmayan, Sözleşmenin 25. Maddesine göre yapılmış olan başvuruları inceleyebilir. Bu kısıtlama ve işbu Maddenin 5. paragrafındaki hükümler haricinde, Daireler, Sözleşme ile Komisyona tevdi edilmiş tüm yetkileri kullanacaklardır.

Aleyhinde başvuruda bulunulan bir Yüksek Akit Tarafın Komisyona seçilmiş bulunan üyesi, başvurunun havale edildiği Dairede üyelik hakkına sahip olacaktır.

3. Komisyon, 25. Maddeye göre yapılmış olan bir başvuruyu, daha fazla incelemeyi gerektirmediği hallerde, oybirliği ile kabul edilemez ilan edebilme veya kayıttan düşürülmesine karar verebilme yetkisini haiz herbiri en az 3 kişiden oluşan komiteler teşkil edebilir.

4. Bir Daire veya komite, her zaman Komisyon genel kurulu lehine yetkisinden vazgeçebilir; aynı şekilde, Komisyon genel kurulu bir Daireye veya komiteye havale edilmiş bir davanın kendisine gönderilmesi talimatını verebilir.

5. Aşağıdaki yetkileri sadece Komisyon genel kurulu kullanabilir :

24. Madde uyarınca yapılmış olan başvuruların incelenmesi ;
48. Maddenin (a) paragrafı uyarınca bir davanın Avrupa İnsan Hakları Divanı'na getirilmesi ;
36. Madde uyarınca usul kurallarının düzenlenmesi."

Madde - 2

Sözleşmenin 21. Maddesine aşağıdaki şekilde düzenlenmiş bir 3. paragraf eklenecektir :

"3. Adaylar yüksek ahlaki vasıflarla mücehhez ve yüksek hukuki göreve atanmak için gerekli nitelikleri haiz ya da millî yahut milletlerarası hukuk alanındaki ehliyetleriyle tanınmış kişilerden olacaklardır."

Madde - 3

Sözleşmenin 23. Maddesine aşağıdaki şekilde düzenlenmiş bir cümle eklenecektir:

"Görevleri süresince, Komisyon üyeleri olarak, bağımsızlıkları, tarafsızlıkları veya bu görevin gerekleriyle bağdaşmayan görevleri üstlenmeyeceklerdir."

Madde - 4

Sözleşmenin 28. Maddesinin değişik metni, aynı Maddenin 1. paragrafı olacak; 30. maddenin değişik metni ise 2. paragrafın olacaktır. 28. Maddenin yeni metni aşağıdaki şekildedir:

"Madde - 28

1. Komisyon, kendisine havale edilen bir başvuruyu kabul ettiği takdirde:

a) Olayları tespit etmek amacıyla, tarafların temsilcileriyle birlikte başvuruyu inceleyecek ve gerekirse, ilgili Devletlerin, Komisyon ile fikir teatisinde bulunmalarından sonra, etkinliği için gerekli tüm kolaylıkları sağlayacakları bir tahkikat yapacaktır;

b) Aynı zamanda, Komisyon, işbu Sözleşmede tanımlanan şekliyle İnsan Haklarına saygı esasından hareketle, davanın dostane bir çözüm ile sonuçlandırılması için ilgili taraflara hizmet sunmaya amade olacaktır.

2. Komisyon, dostane bir çözüme varılmasını başarabilirse, konuya ilişkin olarak bir Rapor hazırlayıp ilgili Devletlere, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine ve yayımlanmak üzere Avrupa, Konseyi Genel Sekreterine gönderecektir. Bu rapor yalnızca olayları ve varılan sonucu kısa olarak içerecektir."

Madde - 5

Sözleşmenin 29. Maddesinin ilk paragrafındaki "Oybirliği ile" ibaresi, " Üyelerin üçte iki çoğunluğu ile" şeklinde değiştirilecektir.

Madde - 6

Aşağıdaki hüküm Sözleşmeye dercedilecektir:

"Madde 30

1. Dava sürecinin herhangi bir aşamasında, Komisyon, aşağıdaki sonuçlara varılması halinde başvurunun düşürülmesine karar verebilir:

- a) Başvuru sahibi başvurusunu takip etme niyetinde değilse, veya
- b) Sorun çözümlenmemişse, veya
- c) Başka herhangi bir nedenden ötürü, başvurunun incelenmesine devam edilmesi hususunda artık haklı bir gerekçe görmezse:

Ancak, Sözleşme tarafından tanımlanan İnsan Haklarına riayet öyle gerekiyorsa, Komisyon başvurunun kayıttan incelenmesine devam edecektir.

2. Komisyon, bir başvuruyu önce kabul edip, sonra kayıttan düşürmeye karar verirse, olayları anlatan ve kayıttan düşürme kararını sebepleri ile birlikte içeren bir Rapor hazırlayacaktır. Söz konusu Rapor, bilgi için taraflara ve Bakanlar Komitesine iletilecektir. Komisyon raporu yayımlayabilir.

3. Komisyon koşulların haklı kıldığı kanısına varırsa, bir başvuruyu yeniden ele almayı kararlaştırabilir."

Madde - 7

Sözleşme'nin 31. Maddesinin 1. paragrafı aşağıdaki şekilde olacaktır:

"1. Şayet bir başvuru 28. (2. paragraf), 29. ve 30. Maddeler uyarınca bir sonuca bağlanmamış ise, Komisyon olaylar hakkında bir Rapor hazırlar ve tespit edilen olayların, ilgili Devletin, Sözleşmede öngörüldüğü şekliyle üzerine düşen yükümlülüklerin mahallini teşkil edip etmediği hususunda görüşünü bildirir. Raporda, Komisyon üyelerinin bu konudaki kişisel görüşleri belirtilebilir."

Madde - 8

Sözleşmenin 34. Maddesi aşağıdaki şekilde olacaktır:

"Madde 20 (3. paragraf) ve 29'un hükümleri haricinde, Komisyon, kararlarını mevcut ve oylamaya katılan üyelerin çoğunluğu ile alacaktır."

Madde - 9

Sözleşmenin 40. Maddesine, aşağıdaki şekilde düzenlenen yedinci paragraf eklenecektir:

"7. Divan üyeleri, Divan'da kendi şahsi sıfatlarıyla yer alacaklardır. Görevleri süresince Divan üyeleri olarak bağımsızlıkları, tarafsızlıkları veya bu görevin gerekleriyle bağdaşmayan başka görevler üstlenmeyeceklerdir."

Madde - 10

Sözleşmenin 41, Maddesi aşağıdaki şekilde olacaktır:

Divan, Başkanını ve bir veya iki Başkan Yardımcısının 3 yıllık bir süre için seçecektir. Bunlar tekrar seçilebilirler.

Madde - 11

Sözleşmenin 43. Maddesinin birinci cümlesindeki "yeddi" kelimesi, "dokuz" kelimesi ile değiştirilecektir.

Madde - 12

1. İşbu Protokol, Sözleşmeyi imzalayan Avrupa Konseyi üyesi Devletlerin imzasına açılacaktır. Bu Devletler, Protokol'ün bağlayıcılığı hususundaki rızalarını aşağıdaki şekillerde beyan edebileceklerdir:

- a) Onay, kabul veya uygun bulma şartına bağlı olmaksızın imza, veya
- b) Onay, kabul veya uygun bulma şartına bağlı imza ve imzayı takiben onay, kabul veya uygun bulma.

2. Onay, kabul veya uygun bulma belgesi, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

Madde - 13

İşbu Protokol, Sözleşmeye Taraf olanların tümünün,12. Maddede hükümlerine uygun olarak, Protokolün bağlayıcılığı hususundaki rızalarını beyan ettikleri tarihten sonraki üç aylık devrenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde - 14

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Konseye üye Devletlere:

- a) Her imzayı;
- b) Her onay, kabul veya uygun bulma belgesinin tevdiini;
- c) 13. Maddeye göre, işbu Protokolün yürürlüğe giriş tarihini;
- d) İşbu Protokole ilişkin her türlü işlemi, bildirimini veya haberleşmeyi bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri kabul zımında gereği gibi yetkili kılınmış aşağıdaki imzaları bulunanlar, işbu Protokolü imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak olan işbu Protokol, İngilizce ve Fransızca olarak ve her iki metin aynı derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha halinde,19 Mart 1985 tarihinde Viyana'da düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Avrupa Konseyine üye Devletlerin her birine bu Protokolün aslına uygun tasdikli örneklerini tevdi edecektir.

Avusturya Cumhuriyeti, Belçika Krallığı, Kıbrıs Cumhuriyeti, Danimarka Krallığı, Fransa Cumhuriyeti, Federal Almanya Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti, İzlanda Cumhuriyeti, İrlanda, İtalya Cumhuriyeti, Lihtenştayn Prenslığı, Lüksemburg Büyük Dükalığı, Malta, Hollanda Krallığı, Norveç Krallığı, Portekiz Cumhuriyeti, İspanya Krallığı, İsveç Krallığı, İsviçre Konfederasyonu, Türkiye Cumhuriyeti, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak olan işbu Sözleşme, İngilizce ve Fransızca olarak, tek orijinal belgenin aslına uygun nüshası olarak tasdik edilmiştir.

Strasbourg,12 Nisan 1985

Avrupa Konseyi Hukuk İşleri Müdürü

TEBLİĞ¹

Dışişleri Bakanlığından :

1-Türkiye'nin taraf bulunduğu Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinin 25. Maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna kişisel başvuru hakkı 22 Ocak 1987 tarih ve 87/11439 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca tanınmış, Türk hükümetinin bu karara dair beyan 28 Ocak 1987, tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilmiştir. Söz konusu beyanın metni aşağıdadır:

"Türk hükümeti, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinin 25 (1) maddesine uygun olarak, Sözleşmenin 25. Maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun dilekçe alma yetkisini aşağıdaki hususlara bağlı olarak kabul ettiğini beyan eder:

i- Başvuru hakkının tanınması, sadece Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının uygulandığı sınırlar içindeki topraklarda Türk kamu makamlarının fiillerine veya ihmallerine dair iddiaları kapsar.

ii- Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından, Türkiye'nin Sözleşmenin 15. maddesi muvacehesinde özel hallerde Sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini kısıtlamasını gerektirecek durum ve şartlar, Türk Anayasasının 119 ila 122. maddeleri ışığında yorumlanmalıdır.

iii- Bu beyanla Komisyona tanınan yetki, askeri personelin hukuki statüsünü ve özellikle Silahlı Kuvvetlerin disiplin sistemine dair hususları kapsamayacaktır.

iv- Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından Sözleşmenin 8, 9, 10 ve 11. maddelerinin 2. fıkralarında yer alan "demokratik bir toplum" kavramı, Türk Anayasasında yer alan ilkelere ve özellikle Anayasanın dibaçesi ve 13. Maddesine uygun olduğu şeklinde anlaşılmalıdır.

v- Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından Türk Anayasasının 33, 52 ve 135. Maddeleri, Sözleşmenin 10 ve 11. Maddelerine uygun olduğu şeklinde anlaşılmalıdır.

¹ Bkz: Resmi Gazete; 21 Nisan 1987, Sayı: 19438

Bu beyan, bildirim tarihinden sonra meydana gelen olaylara ve bu olaylara dayalı hükümlere dair iddiaları kapsar. Bu beyan, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirim tarihinden itibaren 3 yıl için geçerlidir."

2- Kişisel başvuru; Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ile güvence altına alınmış olan hak ve hürriyetlerin Sözleşmeye taraf ve kişisel başvuru hakkını tanımış bulunan bir devlet tarafından ihlal edildiği iddiasıyla yapılabilir.

Bu hak ve hürriyetlerin hangileri olduğu, 19 Mart 1954 tarih ve 8662 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinde belirtilmiştir.

3- Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi uyarınca, Komisyonun kişisel bir başvuruyu inceleyebilmesi için, diğer hususlar meyanında, önce ilgili devletin başvuru konusuna dair bütün iç hukuk yollarının tüketilmiş olması gerekir.

4- Kişisel başvurular, herhangi bir resmi makamın aracılığına gerek bulunmaksızın doğrudan Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna yapılır. Başvuru dilekçesinin doğrudan aşağıdaki adrese gönderilmesi gerekmektedir.

The Secretary
European Commission of Human Rights
Council of Europe
B. P. 431 R6
67006 Strasbourg
France

5- İşbu tebliğ, Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna kişisel başvuru konusunda genel mahiyette bilgi vermek amacıyla matuftur. Esas başvuru mercii olan Komisyon; başvuruda bulunanlara gerekli ayrıntılı bilgileri gönderir.

ZORUNLU YARGI YETKİSİNİN ÜÇ YIL İÇİN UZATILMASI

Karar Sayısı : 89/14563²

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 10 Mart 1954 tarih ve 6366 sayılı Kanunla onaylanan Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Korumaya Dair Sözleşmenin 46 ncı maddesi çerçevesinde Avrupa İnsan Hakları Divanı'nın zorunlu yargı yetkisinin bu Sözleşme için üç yıl süre ve karşılıklılık şartları ile tanınması; Dışişleri Bakanlığı'nın 25/9/1989 tarihli ve ÇTAK-1-2744 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulu'nca 25/9/1989 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Bakanlar Kurulu

(İmza)

Cumhurbaşkanı

(İmza)

² Bkz: Resmi Gazete; 27 Eylül 1989, Sayı: 20925

**TÜRKİYENİN AVRUPA İNSAN HAKLARI DİVANININ YARGI YETKİSİNİ TANIMASINA İLİŞKİN
BEYAN³**

Karar Sayısı : 89/14866

25/9/1989 tarihli ve 89/14563 sayılı Kararname ile zorunlu yargı yetkisi tanınan Avrupa İnsan Hakları Divanı'na ekli beyanın iletilmesi Dışişleri Bakanlığı'nın 5/12/1989 tarihli ve ÇTAK-3531-6023 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulu'nca 12/12/1989 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Turgut ÖZAL
Cumhurbaşkanı

Y.AKBULUT
Başbakan

³ Bkz: Resmi Gazete; 26 Aralık 1989, Sayı: 20383

Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Divanı'nın Yargı Yetkisini Tanımaya İlişkin Beyanın Türkçe Tercümesi

Sayın Genel Sekreter,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına ve İnsan Haklarının ve Temel Hürriyetlerin Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin 46. maddesi uyarınca aşağıdaki beyanı yapıyorum:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, işbu beyanla İnsan Haklarını ve Temel Hürriyetleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesinin 46. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Divanı'nın yargı yetkisini, sözkonusu yetkinin Sözleşmenin I. maddesinin anlamına uygun şekilde kullanımına ilişkin olarak Sözleşmenin Türkiye Cumhuriyetinin ülkesinin milli sınırları içinde ortaya çıkan olaylarda yorumlanmasına ve uygulanmasına dair tüm konularda ve bu konuların, daha önce Türkiye'nin kendisine tevcih ettiği yetkiye dayanarak Komisyon tarafından incelenmiş olması koşuluyla, ipso facto ve özel bir anlaşma gerekmeksizin zorunlu olarak kabul eder.

Bu Beyan Sözleşmeden doğan yükümlülüklerin karşılıklılığını da kapsayacak şekilde karşılıklılık koşuluyla yapılmış olup tevdi edildiği tarihten itibaren (3) yıl geçerlidir ve işbu Beyanın tevdi tarihini takiben ortaya çıkan olaylara ve böyle olaylara ilişkin mahkeme kararları konularına şamdır.

Ankara, Aralık 1989

Bayan Catherine Lalumiere

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri

Strasbourg

Avrupa İnsan Hakları Divanına İletilecek Beyan Metni

Dear Secretary General,

On behalf of the Government of the Republic of Turkey and acting in accordance with Article 46 of the European Convention for the Protection of Human rights and Fundamental Freedoms, I hereby declare as follows:

The Government of the Republic of Turkey acting in accordance with Article 46 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, hereby recognizes as compulsory ipso facto and without special agreement the jurisdiction of the European Court of Human rights in all matters concerning the interpretation and application of the Convention which relate to the exercise of jurisdiction within the meaning of Article I of the Convention, performed within the boundaries of the national territory of the Republic of Turkey, and provided further that such matters have previously been examined by the Commission within the power conferred upon it by Turkey.

This Declaration is made on condition of reciprocity, including reciprocity of obligations assumed under the Convention, It is valid for a period of (3) years as from the date of its deposit and extends to matters raised in respect of facts, including judgements which are based on such facts which have occurred subsequent to the date of deposit of the present declaration.

Please accept, dear secretary General, the assurance of my. highest consideration.

Done in Ankara, on December 1989

A.Mesut YILMAZ

Mme, Catharine Lalumière

Secretary General of the Council of Europe

Strasbourg

İNSAN HAKLARI VE ANA HÜRRİYETLERİ KORUMA SÖZLEŞMESİNİN 25 İNCİ MADDESİ UYARINCA TÜRK HÜKÜMETİNİN BEYANI

Dışişleri Bakanlığından

Türk Hükümeti, bu beyanla İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi'nin 25(I) maddesine uygun olarak, Avrupa İnsan Hakları komisyonu'nun Sözleşmesi'nin 25 inci maddesi uyarınca, başvuru kabul etme yetkisini aşağıdaki esaslarla tanır :

(i) Başvuru hakkının tanınması, sadece Türk kamu makamlarının Türkiye Cumhuriyeti ulusal topraklarının sınırları dahilindeki fiillerine veya ihmallerine ilişkin iddiaları kapsar.

ii) Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından, Türkiye'nin Sözleşme'nin, 15 inci maddesi muvacehesinde özel hallerde Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülüklerinden sapma gerektirecek durum ve koşullar, Türk Anayasası'nın 119 ila122 nci maddeleri ışığında yorumlanmalıdır.

(iii) Bu beyanla Komisyona tanınan yetki, askeri personelin hukuki statüsüne ve özellikle Silahlı Kuvvetlerin disiplin sistemine ilişkin hususları kapsamayacaktır.

(iv) Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından Sözleşme'nin 8, 9,10 ve 11 inci maddeleri, Dibaçesi dahil Türk Anayasasında belirgin şekilde ifade edildiği üzere, Türkiye' deki "toplum yaşamını tanımlayan yasal ve gerçek vasıtları" (Avrupa İnsan Hakları Divanı, 23 Temmuz 1968 tarihli Hüküm, sa. 34) özellikle vurgulayacak şekilde yorumlanacaktır.

Bu beyan, Türkiye'nin evvelki beyanını tevdi tarihi olan 24 Ocak 1990 tarihinden sonra meydana gelen olaylara ve bu olaylara dayalı hükümlere ilişkin iddiaları kapsar: Bu beyan, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirimden tevdi tarihinden itibaren üç yıl için geçerlidir.

2- Kişisel başvuru, Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ile güvence altına alınmış olan hak ve hürriyetlerin Sözleşmeye taraf ve kişisel başvuru hakkını tanımış bulunan bir devlet tarafından ihlal edildiği iddiasıyla yapılabilir.

Bu hak ve hürriyetlerin hangileri olduğu,19 Mart 1954 tarih ve 8662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinde belirtilmiştir.

3- Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi uyarınca, Komisyonun kişisel bir başvuruyu inceleyebilmesi için, diğer hususlar meyanında, önce ilgili devletin başvuru konusuna dair bütün iç hukuk yollarının tüketilmiş olması gerekir.

4- Kişisel başvurular, herhangi bir resmi makamın aracılığına gerek bulunmaksızın doğrudan Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna yapılır. Başvuru dilekçesinin doğrudan aşağıdaki adrese gönderilmesi gerekmektedir.

The Secretary
European Commission of Human Rights
Council of Europe
B.P. 431 R6
67006 Strasbourg
France

5- İşbu tebliğ, Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna kişisel başvuru konusunda genel mahiyette bilgi vermek amacına matuftur. Esas başvuru mercii olan Komisyon, başvuruda bulunanlara gerekli ayrıntılı bilgileri gönderir.

AVRUPA KONSEYİ GENEL SEKRETERLİĞİNE TEVDİ EDİLEN (ii), (iii) VE (iv) ÜNCÜ BENTLERİNİN KALDIRILMASI HAKKINDA BAKANLAR KURULU KARARI

Karar Sayısı : 92/2982

10 Mart 1954 tarihli ve 6366 sayılı, "İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ve Bunaa Ek Prorokolün Tasdiki Hakkında Kanun" ile onaylanan "İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi"nin 25/I maddesinde öngörülen ve Türkiye tarafından 22/1/1987 tarihli ve 87/11439 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 28 Ocak 1987 tarihli beyanla üç yıl süre için tanınan başvuru hakkını, 24/1/1990 tarihli ve 90/82 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına dayanarak üç yıl için yenileyen ve Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilen Beyanın (ii) ve (iv) üncü bentlerinin kaldırılması; Dışişleri Bakanlığı'nın 20/4/1992 tarihli ve AKGY-11283-2526 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 2444 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 27/4/1992 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Hüsamettin CİNDORUK
Cumhurbaşkanı V.

Süleyman DEMİREL

Başbakan